

Vlaams
Parlement

ingediend op **630** (2015-2016) – Nr. 1
2 februari 2016 (2015-2016)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Caroline Bastiaens en Yamila Idrissi

over de projectsubsidies en beurzen in uitvoering
van het Kunstendecreet

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Ann Soete, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Herman Wynants;

Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Manuela Van Werde, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Tine Soens, Freya Van den Bossche;

Imade Annouri.

INHOUD

1. Tussenkost van Yamila Idrissi	4
2. Tussenkost van Marius Meremans.....	5
3. Tussenkost van Bart Caron	6
4. Tussenkost van Caroline Bastiaens	8
5. Antwoorden van minister Sven Gatz	9
6. Bespreking	14

Bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

Op 21 januari 2016 organiseerde de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een gedachtewisseling over de projectsubsidies en beurzen in uitvoering van het Kunstendecreet met Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel.

1. Tussenkomst van Yamila Idrissi

Yamila Idrissi begint haar tussenkomst met de gegevens over de eerste ronde voor de subsidies voor projecten en beurzen binnen het Kunstendecreet. Er werden 348 aanvragen ingediend. Slechts 74 aanvragers krijgen steun van de Vlaamse overheid. Dit is volgens haar een ongezien laag percentage. Vandaag is er 5,9 miljoen euro beschikbaar voor de drie toekenning rondes. Dat is 4 miljoen euro minder dan het budget voor projectsubsidies in de jaren 2014 en 2013. Voor de eerste ronde werd er 15,4 miljoen euro aangevraagd en is er slechts 2,4 miljoen euro beschikbaar.

De 'projectenpot' uithollen in plaats van aanvullen, betekent de uitholling van de artistieke innovatie in Vlaanderen. Ze citeert Felix De Clerck van het Kunstenpunt. Die stelde dat de sector het eens is over het feit dat de verhouding tussen het projectmatige en het structurele scheef zit: "Slechts 5 percent van het totale budget gaat nu naar projectmiddelen. Dat wijst op een heel behoudsgezin beleid, met te weinig kansen voor nieuwe initiatieven.". Yamila Idrissi benadrukt dat nieuwe initiatieven in kunst en cultuur en sociaal-artistieke projecten broodnodig zijn, zeker in het tijdsgewricht waarin we nu leven. Ze stelt dat ook in Brussel waardevolle projecten uit de boot gevallen zijn, en noemt dit een verarming.

Het doel van de projectsubsidies is immers om de noodzakelijke en permanente vernieuwing van de kunsten mogelijk te maken door jonge kunstenaars, beginnende artiesten, nieuwkomers en nieuwe organisaties te ondersteunen. De minister geeft deze groepen in de beleidsbrief Cultuur ook de nodige aandacht (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 529/1). Bij de concrete vertaling van dat beleid houdt de minister echter te weinig rekening met de sociaal-economische positie van kunstenaars. Ook veel gevestigde kunstenaars maken gebruik van de projectmiddelen. Het gaat dus om de combinatie van vernieuwing en continuïteit.

Ook op het gebied van diversiteit stelt ze zich vragen. Het belang van diversiteit in cultuur is een van de speerpunten van de minister. Dit wordt echter niet weerspiegeld in de finale lijst met gesubsidieerde artiesten en projecten.

Ze stelt dat echte parels van projecten verloren gaan, omdat ze op het zakelijke aspect slechts de beoordeling 'goed' kregen, en niet de beoordeling 'zeer goed'. Om een subsidie te kunnen ontvangen, was het vroeger voldoende om het advies 'zeer goed' op het artistieke vlak en 'voldoende' op het zakelijke vlak te krijgen. Vandaag moeten de meeste aanvragen in beide categorieën 'zeer goed' scoren, althans voor de podiumkunsten. Een aanvrager moet zakelijk dus al zeer beslagen uit de hoek komen, terwijl projectsubsidies juist bedoeld zijn om jonge talenten kansen te geven en te laten groeien. De lat wordt zakelijk nu wel heel hoog gelegd. Vanuit de sector klinken er noodkreten. De spreker weet dat sommige kunstenaars en organisaties zelfs geen poging meer willen doen om een subsidie aan te vragen. Ze besteden de helft van hun tijd aan het samenstellen van hun aanvraag, en zijn volgens haar moegestreden. De belangrijke vernieuwing voor het kunstenlandschap wordt gefnuikt.

Niet alleen ligt de lat op het zakelijke vlak te hoog, ze ligt ook niet voor iedereen gelijk bij de beoordeling. De podiumkunsten maken enkel kans op ondersteuning bij een dubbele beoordeling 'zeer goed'. Voor de disciplines architectuur en

vormgeving, audiovisuele en beeldende kunst, muziek en trans-disciplinair, is de beoordeling 'zeer goed' op artistiek vlak en 'goed' op zakelijk vlak voldoende.

Deze aanpak is volgens haar zeer streng en ongenueanceerd. Voor de commissieleden is het niet erg motiverend. Ze investeren veel tijd in een zorgvuldige en genuanceerde afweging, en willen dan ook worden geïnformeerd over de manier waarop de finale beslissing zal genomen worden. Ze springen voorzichtig en integer met hun rol om. Sommigen onder hen zijn dan ook teleurgesteld.

Yamila Idrissi stelt de volgende vragen:

- De minister erkent dat het beschikbare bedrag voor de projectsubsidies laag is, en wil hieraan vanaf 2017 2 miljoen toevoegen. Ze vindt dit alvast een goede zaak. Waar wil hij dat geld vandaan halen? Zal dit bedrag voldoende zijn?
- Zal de minister op zoek gaan naar een tussentijdse oplossing?
- Waarom heeft hij besloten de selectiecriteria voor de podiumkunsten te verstrengen? Is hij zich ervan bewust dat de eisen voor beginnende kunstenaars wel heel hoog zijn?
- Erkent de minister de discrepantie tussen het doel van de projectsubsidies – met name jonge kunstenaars te laten groeien – en de praktische eisen ervan, zijnde de vergesorderde zakelijke vaardigheden?
- Hoe vertaalt de minister zijn voornemens inzake diversiteit in de lijst met gesubsidieerde organisaties en kunstenaars?
- Is de minister zich bewust van de klachten van de leden van de beoordelingscommissies? Wat gaat hij doen om de samenwerking in de toekomst te verbeteren?

2. Tussenkost van Marius Meremans

Ook *Marius Meremans* start zijn tussenkost met een weergave van de beslissing van minister Sven Gatz over de projectsubsidies en beurzen in de eerste ronde van het Kunstendecreet. In totaal werden er 348 aanvragen ingediend, voor een totaal gevraagd bedrag van 15.357.842 euro. Het aantal aanvragen en het totale gevraagde bedrag zijn aanzienlijk hoger dan in 2015. Voor de ondersteuning van projecten en beurzen is er voor 2016 een bedrag van 5.920.000 euro beschikbaar voor de drie rondes.

De basis voor deze beslissing is het draaiboek Kwaliteitsbeoordeling voor het Kunstendecreet. Al de beurzen voor individuele kunstenaars met de beoordeling 'zeer goed' en 'goed' ontvangen een subsidie. Alle projecten met beoordeling 'zeer goed' voor het artistieke aspect en 'zeer goed' voor het zakelijke aspect ontvangen eveneens een subsidie waarvan het bedrag overeenkomt met het laagst geadviseerde bedrag.

De minister besliste om binnen de disciplines architectuur en vormgeving, audiovisuele en beeldende kunst, muziek en trans-disciplinair, ook de projecten met de beoordeling 'zeer goed' voor het artistieke en 'goed' voor het zakelijke te subsidiëren. Dit doet de minister omdat de visienota Kunsten een divers landschap vooropstelt en omdat hij hierdoor de middelen in een gelijkere mate wil verdelen over de verschillende disciplines binnen het Kunstendecreet. Alles in acht genomen, worden hierdoor in de eerste ronde 74 beurzen en/of projecten ondersteund voor een totaalbedrag van 2.272.482 euro.

Critici halen aan dat slechts aan 22 percent van de ontvangelijke subsidieaanvragen uiteindelijk effectief een subsidie voor een beurs of project toegekend werd en dat hierdoor de vernieuwing van de kunstensector gefnuikt wordt.

Marius Meremans stelt de volgende vragen:

- Kan de minister toelichting geven bij zijn beweegredenen met betrekking tot de recente toekenning van de projectsubsidies en beurzen aan kunstenaars en organisaties?
- Welke factoren en motieven speelden hierbij een rol voor de minister? Klopt het dat hij de beoordeling van de beoordelingscommissie rigoureus gevolgd heeft?
- Wat heeft de minister bewogen om in de podiumkunsten strenger te selecteren dan voor andere disciplines? Kan de minister duiden wat het verschil zou zijn moest hij ook voor de andere disciplines enkel de projecten met de dubbele beoordeling 'zeer goed' in overweging genomen hebben?
- Hoe evalueert de minister het eerste gebruik van het nieuwe systeem van ranking en de reacties vanuit de sector op dit nieuwe systeem?

3. Tussenkoms van Bart Caron

Bart Caron heeft de indruk dat de eerste ronde van de projectsubsidies en beurzen binnen het Kunstendecreet correct en eerlijk is gebeurd. Als voorproefje op de verdeling van de meerjarige middelen is dit hoopvol en toont de minister zich een betrouwbare partner van de sector. Hij vindt dit een goed signaal. Maar het nieuwe systeem maakt een ander en veel groter probleem zichtbaar. De projectsubsidies zijn ruim onvoldoende om de nodige vernieuwing in de kunstensector te realiseren, en om te kunnen antwoorden op de kwaliteit van de aanvragen. Jonge makers en nieuwe organisaties blijven in de kou staan. De verhouding tussen de meerjarige middelen en de projectsubsidies moet drastisch wijzigen.

Elke voorgaande minister bevoegd voor Cultuur had het opzet om minstens 10 percent van de middelen binnen het Kunstendecreet voor te behouden voor de projecten. Dit werd aangenomen als een redelijke verhouding. Dit werd door de vorige minister van Cultuur op het einde van de legislatuur verstoord. Eén van haar grote doelstellingen was het herstel van de middelen voor de projectsubsidies in de kunsten. Ze zou die terug op 10 percent van het totale budget brengen. Dit heeft ze ook gedaan, maar het evenwicht was nog maar pas hersteld, of ze verstoorde het alweer. Op het eind van haar cultuurministerschap hevelde ze meer dan 2,3 miljoen euro uit de pot van de projectsubsidies over naar de meerjarige subsidies.

De projectsubsidies zijn nodig om de permanente vernieuwing van de kunstpraktijk mogelijk te maken. Voor het bedrag van 100 miljoen euro dat voor kunsten op de Vlaamse begroting staat, zou een verdeling van 10 miljoen euro voor projecten en 90 miljoen euro voor meerjarige subsidies een min of meer correcte balans zijn.

Hij citeert uit de beleidsnota Cultuur (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 126/1): "Om de noodzakelijke vernieuwing en instroom in het veld te garanderen, moet er ook in deze legislatuur voldoende worden ingezet op projectondersteuning.". In 2016 zijn de middelen voor projectsubsidies geen 10 miljoen euro maar slechts 5,9 miljoen euro. Dit bedrag is te verdelen over drie rondes in 2016, waarvan 2,4 miljoen euro voor de eerste ronde.

De minister heeft voor het eerst de nieuwe methode gehanteerd van het draaiboek Kwaliteitsbeoordeling voor het Kunstendecreet, waarin alle initiatieven voor zowel het artistieke als het zakelijke luik een beoordeling krijgen binnen vijf categorieën van zeer goed tot volstrekt onvoldoende.

Voor de eerste ronde van de beurzen en projectsubsidies werden er 348 aanvragen ingediend, voor een totaalbedrag van 15,4 miljoen euro. Dit is bijna het zevenvoudige van de toegekende 2,27 miljoen euro. Bij de aanvragen voor de meerjarige middelen, is ter vergelijking de verhouding 1,5 op 1. Daar zit volgens de spreker de kern van het probleem: de 'projectenpot' is veel te klein. Concreet betekent dit het volgende:

- van de 171 aanvragen voor projecten van organisaties worden er 31 gehonoreerd (18 percent);
- van de 66 aanvragen voor projecten van kunstenaars zullen er 11 subsidies krijgen (17 percent);
- van de 86 aanvragen voor kortlopende beurzen worden er 20 toegekend (23 percent);
- van de 25 aanvragen voor meerjarige beurzen worden er 12 toegekend (48 percent).

Alle beurzen voor individuele kunstenaars met de beoordelingen 'zeer goed' en 'goed' ontvangen een subsidie.

Alle projecten met de beoordelingen 'zeer goed' artistiek en 'zeer goed' zakelijk ontvangen een subsidie waarvan het bedrag overeenkomt met het laagst geadviseerde bedrag. Dit betekent dat alle projecten die op het artistieke vlak de beoordeling 'zeer goed' kregen, maar op het zakelijke vlak de beoordeling 'goed' uit de boot vallen. Dat is bijzonder streng. Alleen de absolute toplaag komt nog in aanmerking.

Hij vermoedt dat de minister dit als een probleem ervaren heeft, want de minister heeft de uitkomst nog gecorrigeerd. Omwille van de nood aan een divers landschap heeft de minister besloten om binnen de disciplines architectuur en vormgeving, audiovisuele en beeldende kunst, muziek en trans-disciplinair, ook de projecten met de beoordeling 'zeer goed' voor het artistieke aspect en 'goed' voor het zakelijke aspect, te honoreren. Hierdoor wil de minister de middelen in een gelijkere mate verdelen over de verschillende disciplines.

De nieuwe methode is bruikbaar, maar de spreker meent dat ze tussentijds geëvalueerd moet worden. De methode staat in ieder geval onder hoge druk als het budget zo beperkt is.

Bart Caron noemt nog enkele knelpunten. Ten eerste is er volgens hem het probleem van de categorisering. De betekenis van de termen 'zeer goed', 'goed' enzovoort, is niet eenduidig. Ook andere begrippen, zoals bijvoorbeeld vernieuwing, moeten duidelijker worden gedefinieerd. De uitwerking van het begrippenkader is een verantwoordelijkheid van de administratie, de adviescommissie Kunsten en het overlegplatform van de voorzitters van de beoordelingscommissies.

Een ander heikel punt is de weging van het zakelijke advies. Het artistieke aspect zou meer moeten doorwegen dan het zakelijke. Nochtans begrijpt hij uit het persbericht van de minister dat beide zaken voor hem even belangrijk zijn. Daardoor vallen de projectaanvragen die de beoordeling 'zeer goed' ontvingen voor het artistieke aspect en een 'goed' voor het zakelijke aspect uit de boot, bijvoorbeeld bij de beeldende kunsten en de podiumkunsten. Een deugdelijk zakelijk beleid is terecht een voorwaarde voor subsidiëring, maar op deze manier is het zakelijke aspect te sturend. Hij vindt het niet aanvaardbaar dat artistiek zeer goede projecten nu sneuvelen omdat hun zakelijk beleid – soms als gevolg van onervarenheid – nog niet helemaal op punt staat. Het lijkt hem beter om op het zakelijke gebied enkel de categorieën goed of niet goed te hanteren, en bovendien ook minder gewicht te geven aan het zakelijke aspect.

Hij stelt een aantal punctuele vragen:

- Het draaiboek Kwaliteitsbeoordeling voor het Kunstendecreet is voor de eerste keer gebruikt. Hoe is de ranking tot stand gekomen?
- Alle beurzen voor individuele kunstenaars met de beoordelingen 'zeer goed' en 'goed' ontvangen een subsidie. Ligt die subsidie dicht bij de gevraagde subsidie? Wordt er vaak afgeweken?
- Hoeveel aanvragen van projecten kregen minstens twee keer de beoordeling 'goed' of 'zeer goed'?
- Hoeveel aanvragen van beurzen kregen minstens de beoordeling 'goed' of 'zeer goed'?
- Hoe evalueert de minister de toepassing van het draaiboek Kwaliteitsbeoordeling voor het Kunstendecreet?
- Is er een consensus over de betekenis van bepaalde criteria over diverse disciplines?
- Krijgt het zakelijke advies effectief hetzelfde gewicht als het artistieke advies? Waarom worden dezelfde vijf categorieën gehanteerd als bij het artistiek advies? Is 'voldoende' en 'onvoldoende' niet duidelijk genoeg?
- Kan de minister meer toelichting geven bij de volgende passage uit zijn persmededeling: "Omwille van de nood aan een divers landschap heeft minister Sven Gatz besloten om binnen de disciplines architectuur en vormgeving, audiovisuele en beeldende kunst, muziek en trans-disciplinair, ook de projecten met de beoordeling 'zeer goed' voor het artistieke en 'goed' voor het zakelijke te subsidiëren. Hierdoor worden de middelen in een gelijkere mate verdeeld over de verschillende disciplines binnen het Kunstendecreet.". Waarom discrimineert de minister muziek positief ten opzichte van dans? Was het de bedoeling om het overwicht van de podiumkunsten in de aanvragen bij te stellen?
- Erkent de minister dat de middelen voor projecten en beurzen te beperkt zijn? Zo ja, hoe zal hij dit probleem remediëren?

Hij meent dat, indien er volgend jaar meer middelen beschikbaar zouden komen binnen het Kunstendecreet, deze prioritair moeten ingezet worden voor de projectsubsidies, en niet voor de meerjarige werkingen.

4. Tussenkomst van Caroline Bastiaens

Caroline Bastiaens stelt vast dat het aantal aanvragen voor de projectsubsidies erg hoog lag. Zoals de minister in de visienota Kunsten vooropgesteld had, zijn de goedgekeurde projectaanvragen ook op een correcte manier gehonoreerd. De minister slaagt er in de individuele kunstenaar op de kaart te zetten en meer differentiatie in de sector te realiseren.

Dit beoordelingssysteem wordt voor de eerste keer toegepast, en de spreker vraagt om het systeem een kans te geven. Vanzelfsprekend begrijpt ze de ontgoocheling bij de projectaanvragen die niet gehonoreerd werden, maar het beperkte budget is de realiteit. Ze waardeert ook het geleverde werk binnen de beoordelingscommissies. Ze is voorstander om deze aanpak te evalueren, na afloop van de drie rondes.

Ze wil een nuance toevoegen. Bij het Vlaams Audiovisueel Fonds bijvoorbeeld, kan gemiddeld slechts 30 percent van de aanvragen voor subsidies gehonoreerd worden. Toch slaagt de filmsector er in om vernieuwing te brengen. Tegelijkertijd blijft ze hopen dat het beschikbare budget voor projectsubsidies binnen het Kunstendecreet kan uitgebreid worden. Ze vraagt aan de minister hoeveel van de projectaanvragen die als 'zeer goed' werden beoordeeld voor het artistieke, toch geen subsidie hebben ontvangen.

Net als de andere sprekers, weet ze dat het voor jonge, nieuwe kunstenaars niet evident is om het zakelijke dossier degelijk te onderbouwen. Ze stelt de vraag welke systemen mogelijk zijn om hen te begeleiden bij de opmaak en onderbouwing van het zakelijke dossier, zodat het waardevolle artistieke werk kan gesubsidieerd worden.

5. Antwoorden van minister Sven Gatz

Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, wil graag reageren op het idee dat projectsubsidies louter ten dienste zouden moeten staan van vernieuwing en jonge kunstenaars. In zijn visienota is hij inderdaad voorstander van vernieuwing. Er moeten perspectieven zijn voor jonge kunstenaars. Tegelijkertijd wijst hij er op dat de definitie van projecten in het nieuwe Kunstendecreet gewijzigd is. Een projectsubsidie is een subsidie die toegekend wordt ter ondersteuning van specifieke kosten voortvloeiend uit een activiteit die zowel qua opzet als qua doelstelling als in tijd kan worden afgebakend met een maximale looptijd van drie opeenvolgende jaren. De minister is gebonden aan deze stringentere definitie.

Hij ontving de vraag of hij erkent dat de 'projectenpot' bijzonder laag is, en of hij hier vanaf 2017 2 miljoen wil bijdoen. Het betreft het geld dat momenteel nog besteed wordt aan de huidige tweejarige subsidies voor 2015 en 2016. Dit is een bedrag van bijna 2,5 miljoen euro. Het is natuurlijk moeilijk om te antwoorden op de vraag of dit voldoende is. De vraag is blijven stijgen de voorbije jaren en op zeker ogenblik zal ook moeten worden nagegaan of de ondersteuning geen grens heeft bereikt.

2016 is een overgangsjaar. Het blijft, zoals hij aangekondigd had, een jaar van moeilijke budgettaire toestand. Het is ook het eerste jaar dat de projectsubsidies volgens het nieuwe Kunstendecreet worden verdeeld.

Er werd ook de vraag gesteld waarom de selectiecriteria voor de podiumkunsten verstrengd werden. De minister benadrukt dat de eisen niet hoger zijn geworden. De reden van zijn ingrijpen is het feit dat er zeer veel initiatieven uit de podiumkunsten zeer veel middelen aangevraagd hebben. Deze initiatieven werden in veel gevallen als 'zeer goed' beoordeeld op artistiek vlak. Zou hij ook de categorie 'zeer goed' voor het artistieke en 'goed' voor het zakelijke hebben meegenomen in zijn beslissing voor de podiumkunsten, dan zou hij meer hebben besteed dan de vooropgestelde 40 percent, wat in het nadeel zou zijn geweest van de volgende rondes, en bovendien zou dit een te ongelijke verdeling van de middelen over de sectoren in de hand hebben gewerkt, met een besteding van 51 percent van het budget in de podiumkunsten.

De minister erkent het spanningsveld tussen het doel van de projectsubsidies – onder andere jonge kunstenaars laten groeien – en de praktische eisen ervan, met name de vergenvorderde zakelijke vaardigheden. Op zich is dat volgens hem niet het probleem. Heel wat organisaties behalen immers een 'voldoende', 'goed' of 'zeer goed' artistiek advies in combinatie met een 'zeer goed', 'goed' of 'voldoende' zakelijk advies. Dit wil dus zeggen dat zij allemaal goed genoeg zijn om gesubsidieerd te worden. Het is dus niet zo dat zij geen subsidie hebben toegewezen gekregen omdat zij zakelijk niet goed genoeg zouden zijn.

In functie van het beschikbare budget, heeft de minister het systeem van de 25 categorieën uit het draaiboek gevolgd, waarbij een dossier dat op beide adviezen 'zeer goed' krijgt, hoger wordt geplaatst op de prioriteitenlijst, dan een dossier dat artistiek 'zeer goed' is en 'goed' krijgt als zakelijk advies.

Bij de beslissing inzake de projectsubsidies heeft de minister het aspect diversiteit niet laten doorwegen, aangezien hij geen parameters heeft om te bepalen of een initiatief al dan niet focust op diversiteit. Dit is immers geen criterium bij de projecten.

Maatschappelijke en culturele diversiteit is uiteraard wel een algemeen geldend criterium voor de werkingssubsidies en is daar dus van toepassing op alle aanvragen. De minister maakt van diversiteit een aandachtspunt bij de beoordeling van de werkingssubsidies. Er zal een duidelijke meetbare quotering van dit criterium in elk advies staan waardoor hij dit ook in zijn beslissing kan laten meespelen.

De minister reageert op de bemerking dat er klachten waren van een aantal leden van de beoordelingscommissies. Het valt hem op dat de commentaren vanuit een beperkte groep beoordelaars komen. Hij heeft begrip voor het feit dat sommige commissieleden, gezien hun enorme inzet en harde werk, het moeilijk hebben met de uiteindelijke resultaten. Zij werden nochtans zeer goed en op voorhand geïnformeerd. Hij respecteert de vrije meningsuiting van de commissieleden die hun mening in de pers gaven, maar heeft wel bedenkingen bij de deontologie rond sommige publieke uitspraken van sommige beoordelaars.

Samen met de administratie en de adviescommissie heeft het kabinet van de minister een eerste evaluatie gemaakt. De voorzitters van de commissies zitten samen op 21 januari en de adviescommissie zelf behandelt het onderwerp op 22 januari. De minister wil zeer kort op de bal spelen.

Daarnaast wijst hij er op dat de beoordelaars, de voorzitters en de administratie werken aan de implementatie van een nieuw en kwalitatief veeleisend adviseringssysteem. Deze eerste implementatie zal zorgvuldig moeten worden geëvalueerd en desgevallend zal er worden bijgestuurd. De indruk van deze eerste adviezen is dat er wel degelijk een kwaliteitsverbetering is in de beoordeling, zowel op het artistieke als op het zakelijke vlak. Dit heeft zonder twijfel veel inzet van de voorzitters, de beoordelaars en de administratie gevergd. Dat dit zou betekenen dat er geen enkel 'foutloos' advies zou zijn, wil de minister niet zeggen. Geen enkel dergelijk beoordelingssysteem kan dit garanderen. Het is dan ook bijzonder spijtig dat er door bepaalde artikels in de pers de indruk wordt gewekt dat de zakelijke advisering van de administratie over de hele lijn ondermaats zou zijn. De administratie staat bovendien naast de zakelijke advisering ook in voor de begeleiding van de commissies en het analyseren van de advisering en hierover heeft de minister al veel positieve signalen ontvangen.

De minister benadrukt dat zijn administratie maximale inzet toonde en toont. Zij kunnen zich echter niet in dezelfde mate in de pers verantwoorden. Maar hij bevestigt uitdrukkelijk dat hij hen volledig steunt.

Hij apprecieert en respecteert tevens de werkzaamheden van de adviescommissie, de voorzitters van de beoordelingscommissies en de beoordelaars.

Omdat het draaiboek Kwaliteitsbeoordeling voor het Kunstendecreet voor de eerste keer is gebruikt, specificeert de minister hoe de ranking tot stand is gekomen. Dit gebeurde op advies van de adviescommissie en zoals voorzien in het draaiboek. De plaats op de ranking wordt bepaald door de combinatie van het artistieke en het zakelijke advies, met uitzondering van de beurzen waar er enkel een artistiek advies is. Dit resulteert in 25 categorieën waarbij het artistieke prioritair is en blijft. Alle dossiers met het advies 'zeer goed' voor het artistieke, en minstens 'voldoende' voor het zakelijke, staan hoger gerangschikt dan dossiers met een artistiek 'goed' advies en zakelijk 'zeer goed' advies.

Alle individuele kunstenaars wiens beursaanvragen de beoordeling 'zeer goed' en 'goed' kregen, ontvangen een subsidie. De minister heeft zonder uitzondering de adviezen van de beoordelingscommissies gevolgd, dus ook voor de beurzen voor individuele kunstenaars, en ook op het gebied van de bedragen. Wanneer het bedrag naar beneden is gesteld, is dat op basis van de adviezen. De minister heeft zich geen afwijking veroorloofd.

De gevraagde subsidie werd in het merendeel van de gevallen ook positief geadviseerd door de beoordelingscommissies. Op 43 goedgekeurde beursaanvragen werden slechts negen bedragen niet volledig geadviseerd. Bij beurzen beschikt men echter niet over een begroting. Dit is eigen aan beurzen: deze worden toegekend voor de ontwikkeling van een kunstenaar en niet voor een concreet project met een begroting zoals bij de projectsubsidies. De afwijkingen vallen dus onder de artistieke advisering.

De minister geeft een aantal cijfergegevens. Er waren 232 aanvragen voor projecten. Daarvan kregen er 88 (37,93 percent) een beoordeling die bestaat uit 'zeer goed/zeer goed' of 'zeer goed/goed' of 'zeer goed' of 'goed'. Er waren 108 aanvragen voor beurzen. Daarvan kregen er 32 (29,63 percent) een beoordeling 'zeer goed' en/of 'goed'.

Het zakelijke advies heeft niet hetzelfde gewicht. Door de grote vraag ten opzichte van de beschikbare middelen moesten keuzes gemaakt worden en konden enkel de hoogste categorieën gesubsidieerd worden. De prioriteit voor het artistieke advies blijft gelden, zoals voorzien in het draaiboek Kwaliteitsbeoordeling.

In het draaiboek werd voorzien om 25 categorieën te hanteren waarbij er bij de artistiek 'zeer goede' dossiers een verdere onderverdeling kan worden gemaakt. Dan waren er drie mogelijkheden. De eerste optie was om de commissies te vragen om terug een absolute ranking tussen de dossiers op te maken. Er werd door de commissies expliciet gevraagd om dit niet langer te doen omdat dit inhoudelijk te moeilijk was wegens de diversiteit aan aanvragen.

Een tweede optie was om iedereen binnen het beschikbare budget een subsidie toe te kennen die aanzienlijk lager zou hebben gelegen dan de gevraagde, geadviseerde en benodigde subsidiebedragen. De sector vraagt echter al jaren om desnoods minder initiatieven te ondersteunen maar hen wel voldoende middelen te geven om hun initiatieven kwalitatief te kunnen realiseren. Bovendien kan onderfinanciering ertoe leiden dat initiatieven niet kunnen voldoen aan de voorwaarden die hen worden gesteld bij subsidiëring.

De minister heeft gekozen voor optie 3, met name om het beschikbare budget te matchen tot een beperkt aantal categorieën, zoals aangeleverd door de commissies.

Omwille van de nood aan een divers landschap heeft de minister vooropgesteld om binnen de disciplines architectuur en vormgeving, audiovisuele en beeldende kunst, muziek en trans-disciplinair, ook de projecten met de beoordeling 'zeer goed' (artistiek) en 'goed' (zakelijk) te ondersteunen. De reden hiervoor is dat er zeer veel initiatieven uit de podiumkunsten zeer veel middelen aanvragen. Deze initiatieven werden in veel gevallen zeer goed beoordeeld op artistiek vlak. Zou de minister de combinatie 'zeer goed' (artistiek) en 'goed' (zakelijk) hebben meegenomen in zijn beslissing voor de podiumkunsten, dan zou er in totaal meer besteed zijn dan de 40 percent die vooropgesteld was. Hij herhaalt dat dit bovendien een te ongelijke verdeling van de middelen over de sectoren in de hand zou hebben gewerkt.

De minister beschouwt het als zijn taak om erover te waken dat alle disciplines binnen de kunsten aan bod komen. Het is niet mogelijk om hier precieze percentages bij te hanteren. Naar de toekomst toe is het wel aangewezen dat de landschapstekening hier indicaties over zou geven. Desalniettemin blijkt uit de cijfers duidelijk dat er weinig initiatieven uit 'architectuur en vormgeving' ondersteund worden. Vaak staan zij ook lager gerangschikt. Hij vermoedt dat organisaties uit deze disciplines minder ervaring hebben met het schrijven van dossiers dan disciplines die reeds een lang subsidieverleden kennen.

Het bepalen van welke dossiers uit welke categorieën binnen welke sectoren uiteindelijk subsidie krijgen binnen het beschikbare, ontoereikende budget hoort tot de beslissingsbevoegdheid van de minister, en werd hier ook consequent verantwoord.

Verder is het belangrijk te benadrukken dat de beoordelaars zelf niet hebben gesteld dat enkel dossiers met de dubbele beoordeling 'zeer goed' subsidieerbaar zijn. Dit vloeit evenmin automatisch voort uit het draaiboek Kwaliteitsbeoordeling. Dat afsprakenkader streeft alleen een consequente beoordeling en categorisering van alle aanvragen na, maar legt geen methode op om te bepalen tot en met welke categorie de aanvragen zeker moeten worden gesubsidieerd indien er te weinig middelen zouden zijn. Dat is ook niet de bevoegdheid van het adviesapparaat, dat in deze ronde, conform het draaiboek, aan de minister adviseerde dat alle dossiers die artistiek minstens 'voldoende' kregen, en zakelijk minstens 'nipt onvoldoende' in principe subsidieerbaar zijn.

Hoe de minister vervolgens moet kiezen uit de grote groep positief beoordeelde aanvragen binnen een beperkt budget is geen zaak van beoordelingsmethodiek, maar van beslissingsmethodiek.

De minister is niet strenger omgegaan met de adviezen uit de podiumkunsten. Gegeven het budget en het belang van de verdeling van de middelen over de disciplines, heeft de minister zich moeten beperken tot de categorie 1 uit het draaiboek, zijnde dossiers met de dubbele beoordeling 'zeer goed'. Uit de cijfers die onder meer ook in de pers zijn verschenen, blijkt dat er dan nog steeds 47 percent van de middelen voor deze beslissing worden toegekend aan initiatieven binnen de podiumkunsten.

Doordat uit een eerste selectie de ondervertegenwoordiging van de andere disciplines bleek, werden de vijf podiumkunstendossiers uit de groep 'zeer goed' (artistiek) en 'goed' (zakelijk) weggehaald. Hiermee konden achttien bijkomende initiatieven uit de andere disciplines een ondersteuning krijgen.

Wat betreft het totaalbedrag voor de projectsubsidies, heeft de minister reeds meerdere malen aangekondigd dat er in 2017 een bijstelling zal gebeuren. Een punt dat verder moet worden uitgeklaard, is of de initiële middelen voor de tweejarige erkenningen (ongeveer 5 miljoen euro) geheel of gedeeltelijk bij de structurele subsidies blijft en/of geheel of gedeeltelijk naar het budget voor de projectsubsidies gaat.

De minister specificeert dat er vijftien projecten zijn die artistiek 'zeer goed' scoorden, en op het zakelijke aspect 'goed', 'voldoende', of 'nipt voldoende' scoorden, en dus niet voor subsidiëring in aanmerking komen.

De minister heeft tijdens de laatste twee projectsubsidierondes de twee beslissingsmethodieken en de grenzen van beide systemen ervaren. Hij heeft begrip voor de ontevredenheid van de aanvragers van afgewezen projecten.

Vorige zomer werd de minister een onduidelijke communicatie verweten. Hij heeft gepoogd om nu proactief heldere informatie te geven. Toen werd er gezegd dat hij de adviezen van de beoordelingscommissies naast zich neergelegd had. In deze ronde heeft de minister ervoor gekozen om geen enkele afwijking van de adviezen te doen. Integendeel, hij heeft volledige categorieën gerespecteerd, en enkel een bijsturing gedaan bij de podiumkunsten.

Er werd de minister destijds aangewreven dat sommige commissies een ranking hadden toegepast en andere niet. Dit was omdat sommige wel al volgens de filosofie van de visienota werkten en andere nog niet. Dat was een onduidelijkheid. In deze ronde hebben alle commissies wel degelijk de afspraken van het draaiboek gerespecteerd.

Vorig jaar werd er gezegd dat er voor de laatste ronde onvoldoende geld werd voorbehouden. De minister heeft dit nu willen vermijden, door voor de eerste ronde 40 percent van de middelen ter beschikking te stellen. Voor ronde 2 en 3 zijn er dan telkens 30 percent van de middelen beschikbaar.

Er werd ook geschreven vorig jaar dat de minister middelen verschoven had van de 'projectenpot' naar de vergoedingen voor reis-, verblijf- en transportkosten. Voor 2016 heeft de minister proactief een bedrag gereserveerd voor tussenkomsten in buitenlandse publieke presentatiemomenten.

In de zomer werd de minister verweten dat hij de geadviseerde subsidiebedragen niet had gerespecteerd. In deze ronde heeft hij geen enkele afwijking voorgesteld. Hij heeft consequent de door de beoordelingscommissies voorgestelde bedragen gevolgd, op basis van de zakelijke en/of artistieke doorlichting. Indien de commissies al een lager bedrag zouden hebben voorgesteld, betreft het bedragen die overeenkomen met 80 tot 90 percent van de gevraagde som.

In tegenstelling tot vorig jaar heeft de minister nu geen subsidie gegeven aan negatief beoordeelde dossiers en heeft hij geen enkel individueel dossier opgevestigd. Hij heeft steeds de volledige categorieën gevolgd, zonder uitzondering.

De minister erkent dat er veel druk zit op het budget. Hij voorziet beterschap vanaf 2017. Dit moet in eerste instantie besproken worden door de Vlaamse Regering.

Hij heeft wel vastgesteld dat er, na de goedkeuring van de adviezen en de bijsturing in verband met de podiumkunsten, nog een probleem bleef. Wanneer men de logica van de visienota volledig toepast op de projectsubsidies, stelt de minister vast dat een aantal kleine, beginnende initiatieven niet aan de goede kant van de beslissingsmedaille gevallen is. Ook bij de geografische spreiding kan hij een aantal bemerkingen maken. De minister wenst nu de tijd te nemen om te bekijken hoe het systeem van de projectsubsidies zich verhoudt tot de rest. De volgende ronde voor de meerjarige projectsubsidies in mei, staat niet ver af van de ronde voor de werkingssubsidies in de zomer.

De minister heeft er deze ronde voor gekozen om de adviezen zo dicht mogelijk te benaderen omdat hij groot belang hecht aan de vertrouwensopbouw tussen zijn bevoegdheid en die van de beoordelingscommissies. Buiten de ontevredenheid over het gebrek aan middelen, heeft de minister de indruk dat de meeste commissieleden tevreden zijn met de gevolgde procedure. Los van het budgettaire perspectief voor 2017, wacht de minister op een eerste volledige cyclus van de rondes voor de projectsubsidies en voor de werkingssubsidies, vooraleer bijsturingen te doen.

Het systeem is niet perfect, maar door de weging en het gebruik van categorieën is het wel een objectiever en verfijnder systeem. Het voorstel van Bart Caron om een begrippenkader te maken van de termen zeer goed, goed enzovoort, vindt de minister een moeilijke zaak. Hij vertrouwt in de weging van de categorieën en in de expertise van de beoordelaars.

6. Bespreking

Yamila Idrissi is ervan overtuigd dat de minister het goed meent met de sector. Ze verwijst naar de visienota Kunsten. Ze apprecieert het dat de minister een aantal kritieken die hij vorige zomer ontving, erkent en er rekening mee houdt voor deze ronde.

Het is de eerste keer dat het nieuwe systeem in werking is. Het is normaal dat er kinderziektes optreden, die nog moeten worden uitgezweet in het komende jaar. Toch bloedt haar hart bij het feit dat er zeer waardevolle projecten uit de boot gevallen zijn. Ze noemt een sociaal-artistisch project in Molenbeek, dat de beoordeling 'zeer goed' ontving voor het artistieke aspect, en dat ook maatschappelijk zeer waardevol zou zijn omdat het draait rond schoolkinderen en diversiteit. Dit project wordt niet gesubsidieerd omdat het de beoordeling 'goed' kreeg voor het zakelijke aspect. Ze vindt dit zeer jammer. Er is een grote maatschappelijke nood aan en er bestaat tevens een draagvlak voor dergelijke projecten.

Ze erkent dat gelijk welke minister die dergelijke beslissingen moet nemen, kritiek zal ontvangen. De lijnen die de minister heeft uitgezet in zijn visienota, worden nu echter nog te weinig omgezet in de beslissingsmethodiek.

Ze gaat niet akkoord met de uitspraak van de minister dat het niet deontologisch correct is van commissieleden om hun teleurstelling openlijk te uiten. Zij mogen hun mening geven.

Tot slot, zou ze het jammer vinden dat de kunstenaars van morgen de handdoek in de ring gooien, omdat ze geen subsidies ontvangen. Ze meent dat we talent aan het verliezen zijn.

Bart Caron benadrukt dat hij het systeem niet afvalt. Hij waardeert dat de minister de procedure, het handboek en het decreet correct heeft gevolgd. Het pijnpunt ligt in het beperkte budget, dat maakt dat de selectie bloedstollend hard is. Als alle projecten met een 'zeer goed' als beoordeling voor het artistieke, en met minstens een 'voldoende' voor het zakelijke aspect, zouden gehonoreerd worden, dan kost dit 650.000 euro. Als alle 'goede' artistieke plannen, met een 'voldoende' zakelijk plan zouden worden gehonoreerd, dan is de kostprijs 1,75 miljoen euro. Dit bedrag ligt volgens hem dicht bij het budget dat nodig is voor projectsubsidies. Het probleem ligt niet bij het systeem, maar wel bij het beperkte budget.

Hij vindt het nodig om eenduidig de termen 'zeer goed', 'goed' enzovoort, te definiëren. In de sector van podiumkunsten zijn er meer aanvragen die met een 'zeer goed' werden beoordeeld. Dit kan toeval zijn, maar het kan ook zijn dat de termen niet eenduidig werden gehanteerd. Hij vraagt daarom om het systeem krachtiger te onderbouwen. Dit om te vermijden dat de leden van de beoordelingscommissies ontmoedigd zouden geraken, of voor hun discipline de artistieke beoordeling in de toekomst minder streng zouden doen. Nu hebben ze het werk met de nodige ernst en gestrengheid gedaan. Het is niet de toepassing die precair, is maar wel het totale budget.

Daarnaast pleit Bart Caron ervoor om bij de projectsubsidies, voor de beoordeling van het zakelijke aspect, slechts de categorieën goed of niet goed te hanteren in plaats van de vijf categorieën. Hij meent dat projecten zaaigoed zijn en daarvan kan men niet verwachten dat die meteen foutloos zijn.

Hij vraagt naar de geografische spreiding van de toegekende projectsubsidies.

Marius Meremans vindt het belangrijk om binnen het beperkte budget duidelijke keuzes te maken en hij begrijpt de keuze van de minister om te streven naar een verdeling tussen de verschillende disciplines.

De kritiek dat er te weinig aandacht gaat naar vernieuwing wil hij nuanceren, omdat vernieuwing ook op andere manieren mogelijk is dan via projectsubsidies, met name via de structurele subsidies. Hij zou ook geen vast percentage reserveren voor de projectsubsidies, omdat de kwaliteit geen vast gegeven is, en omdat de structurele subsidies voor het kader zorgen. Er zal een kleiner landschap zijn, maar er moet wel ruimte zijn om rekening te houden met experiment, diversiteit en geografische spreiding. Men moet voorbereid zijn op de mogelijkheid van een minder gunstige economische situatie in 2017.

De toepassing van het nieuwe systeem moet de nodige tijd krijgen. Hij stelt voor om de evaluatie te doen na enige tijd.

Caroline Bastiaens drukt nogmaals haar waardering uit voor het enorme werk dat gerealiseerd werd door de beoordelingscommissies. Ze heeft ook begrip voor de ontgoocheling van de kunstenaars die uit de boot gevallen zijn bij deze ronde voor de projectsubsidies en hoopt dat deze mensen niet zullen afhaken. Ze herhaalt haar vraag hoe jonge kunstenaars beter kunnen worden begeleid in het opbouwen van een zakelijk plan, ook om te vermijden dat dit voor een hoge kost zorgt voor kunstenaars en organisaties.

2016 is een overgangsjaar, waarbij de omslag ingezet is. Ze wil evalueren wat het eindresultaat is na dit jaar.

Minister *Sven Gatz* deelt de waardering voor de inzet van de leden van de beoordelingscommissies en weet dat zij in eer en geweten, met de nodige gestrengheid hebben geoordeeld.

De minister benadrukt de vrijheid van meningsuiting, maar vermeldt ook dat er voor de leden van de beoordelingscommissies een huishoudelijk reglement is betreffende verklaringen in de pers.

De minister zal de geografische spreiding van de projectsubsidies aan de commissie bezorgen (bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be).

Hij volgt mevrouw Bastiaens in de redenering dat een evaluatie best plaatsvindt na een jaar. Hij zal onderzoeken hoe de ondersteuning van organisaties en kunstenaars bij het maken van een zakelijk plan, kan worden versterkt.

Yamila Idrissi vindt dit zinvol, maar nuanceert dat er nu organisaties uit de boot vallen die al een goed zakelijk plan hadden.

Bart Caron vraagt of de minister het ermee eens is dat nieuwe middelen prioritair zouden moeten worden besteed aan projectsubsidies binnen het Kunstendecreet.

Minister *Sven Gatz* wil wachten op het samenspel tussen de rondes voor de projectsubsidies, en de verdeling van de werkingssubsidies, om alle elementen samen te bespreken.

Bart CARON,
voorzitter

Caroline BASTIAENS
Yamila IDRISSE,
verslaggevers